

Universiteit Antwerpen
Faculteit Rechten

De Spaanse en Belgische euthanasiewet in vergelijkend perspectief

Hanne Dielis

**AHLEC - Antwerp Health Law and Ethics Chair
Universiteit Antwerpen - Onderzoeksgroep Persoon & Vermogen**

Doctoraatsonderzoek – Death Care-project

- Alternatieve vormen van lijkbezorging
- Bescherming van overledenen
- Lichaamsafstand aan wetenschap
- Begrafenisvoorkeuren religieuze minderheden
- Uitvaarten tijdens gezondheids crisissen

Euthanasie: voortdurend debat

Euthanasie voor wie levensmoe is? 'Laat ons het eerst hebben over waarom het zo ver komt'

Euthanasie bij dementie: hoe geef je een dodelijk spuitje aan iemand die niet weet wat er gebeurt?

Hoe verloopt euthanasie bij psychisch lijden? "Op een bepaald moment heb je elke behandeling geprobeerd"

Política

Vox exige una ley orgánica que regule la objeción de conciencia ante el aborto y la eutanasia

Ideas generales sobre la Ley Orgánica 3/2021 de 24 marzo de regulación de la eutanasia

María José Cortés López

Expertos en Cuidados Paliativos debaten sobre los desafíos de la implantación de la Ley de Eutanasia

La falta de recursos para dar respuesta al sufrimiento de los pacientes ha sido uno de los temas a debate

Nieuws Euthanasie

Cd&v maakt bocht over euthanasie bij dementie: 'Discussie niet overlaten aan partijen die weinig of zeer ruime morele grenzen hebben'

Una muerte digna: Las trabas a la Ley de la Eutanasia

Totstandkoming

- Belgische euthanasiewet 2002
- Spaanse euthanasiewet 2021

Inhoud

- **Casus actueel euthanasieverzoek**
 - Materiële voorwaarden
 - Procedurele voorwaarden
 - Conclusie
- **Casus voorafgaand euthanasieverzoek**
 - Verworven wilsonbekwaamheid (bv. dementie)
- **Belangrijke verschilpunten**

Actueel euthanasieverzoek

Maria

- Woont in Spanje
- 30 jaar
- Agressieve botkanker
- Wilsbekwaam
- Verzoek: Spanje

Kobe

- Woont in België
- 30 jaar
- Agressieve botkanker
- Wilsbekwaam
- Verzoek: België

Materiële voorwaarden

Spanje – Maria

Wie?

Meerderjarig, handelings- en wilsbekwaam

Nationaliteits- en verblijfsvereiste

Spaanse nationaliteit, legaal in Spanje verblijven of verblijf +12 maanden

Gezondheidstoestand

Ernstige en ongeneeslijke ziekte, OF Ernstige, chronische en beperkende/ niet-zelfredzame aandoening

Niet: louter psychisch lijden (GwH Spanje 2023)

Verzoek

Twee verzoeken (15d tussen beide)
Vrijwillig, vrij van externe druk, overwogen

België – Kobe

Meerderjarig, handelings- en wilsbekwaam of minderjarig oordeelsbekwaam/ontvoogd

Geen

Medisch uitzichtloze toestand van aanhoudend en ondraaglijk fysiek of psychisch lijden dat niet gelenigd kan worden, en dat het gevolg is van een ernstige en ongeneeslijke, door ongeval of ziekte veroorzaakte aandoening

Vrijwillig, overwogen, herhaald en duurzaam

Procedurele voorwaarden

Spanje – Maria

België – Kobe

Arts-consulent

Spanje – Maria

- Materiële en procedurele voorwaarden
- Bindend
- Beroepsmogelijkheid

België – Kobe

- Nadruk: materiële voorwaarden
- Niet bindend

Procedurele voorwaarden

Spanje – Maria

België – Kobe

Controleorgaan

- **Spanje: Waarborg- en Evaluatiecommissie**
 - *A priori* (2 leden commissie)
 - Waarom?
 - Ongunstig? Beroepsmogelijkheid
- **België: Federale Controle- en Evaluatiecommissie Euthanasie**
 - GEEN *a priori* controle

A priori controle

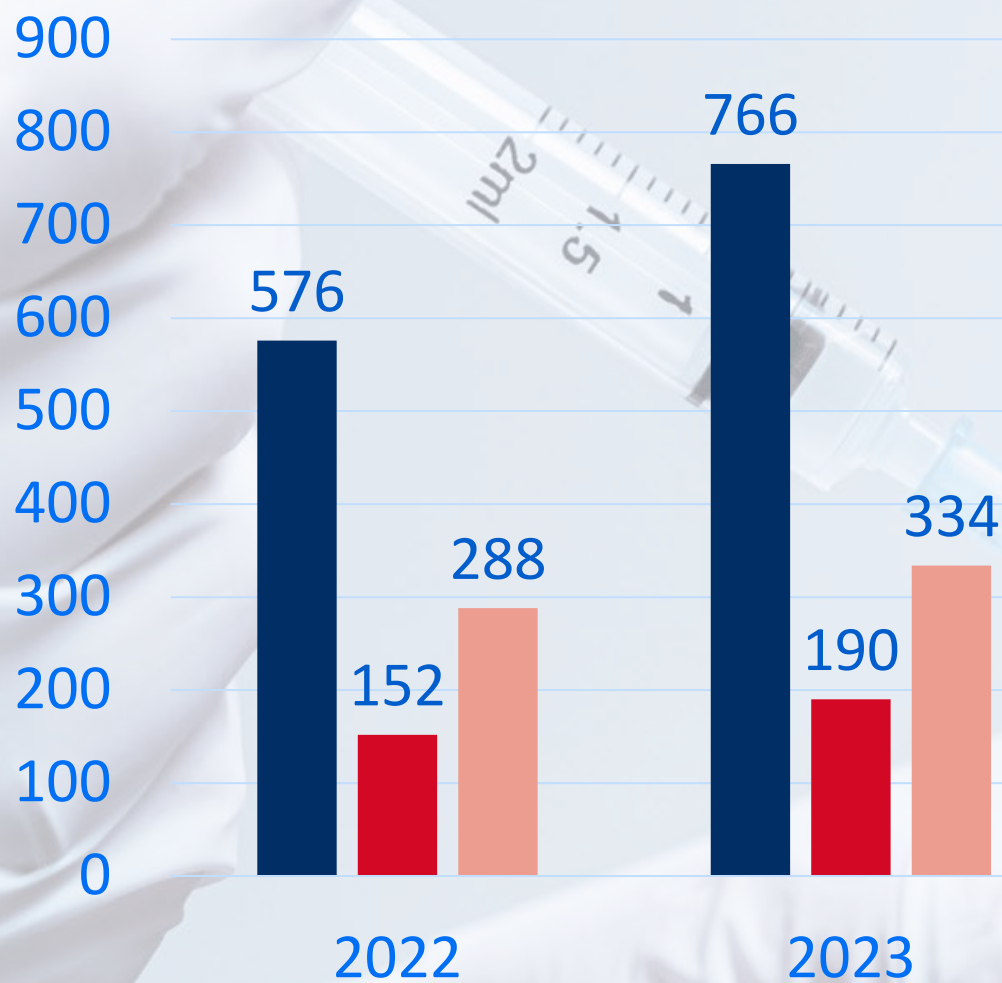
- **Voordelen**

- Misbruik voorkomen
- Minimaliseren risico op aansprakelijkheid

- **Nadelen**

- Tijdrovend
- Volledige euthanasieprocedure in Spanje:
 - Gemiddeld **75 dagen** in 2022
 - Gemiddeld **67 dagen** in 2023

Cijfers

2022: **27,28%** van totaal
aanvragers overleden

2023: **24,80%** van totaal
aanvragers overleden

2022: **52,77%** van totaal
uitgevoerd

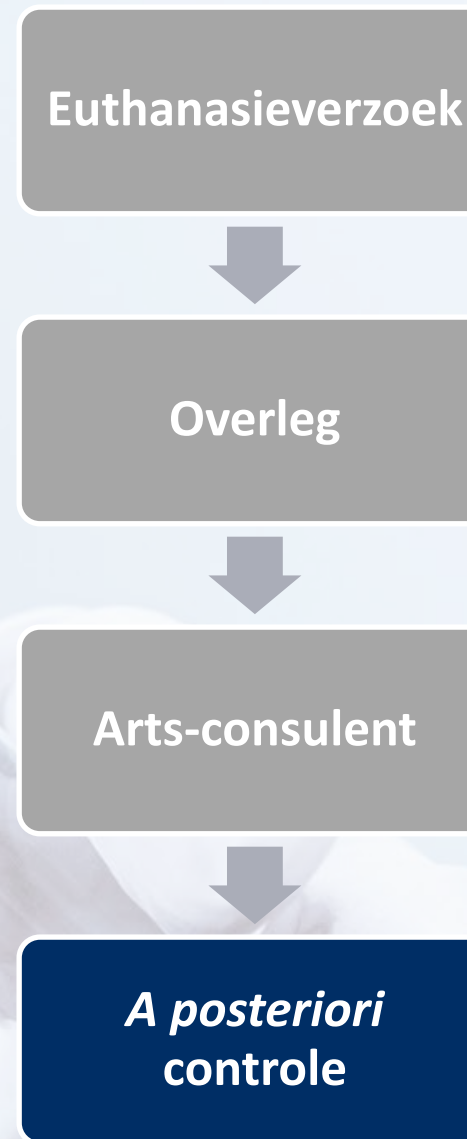
2023: **56,68%** van totaal
uitgevoerd

Procedurele voorwaarden

Spanje – Maria

België – Kobe

***A posteriori* controle**

- **Spanje: Waarborg- en Evaluatiecommissie**
 - Controle vanaf *a priori* controle
- **België: Federale Controle- en Evaluatiecommissie Euthanasie**
 - Controle volledige procedure

Conclusie actueel verzoek

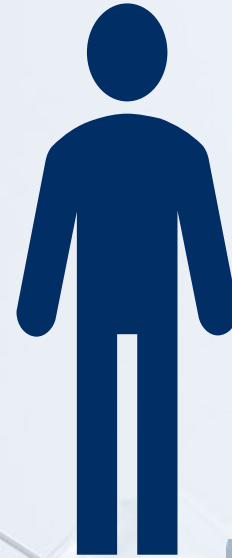
- **Spanje:**
 - Strikter
 - Gejuridiseerd
- **België:**
 - Soepeler
 - Concrete omstandigheden

Voorafgaandelijk verzoek – wilsonbekwame patiënt

Maria

- Dementie
- Wilsonbekwaam
- Wilsverklaring

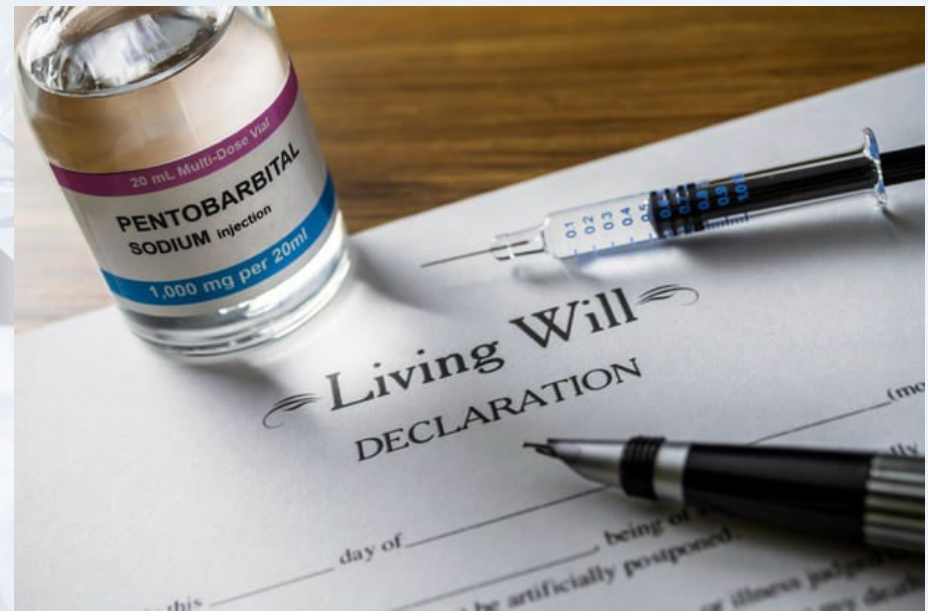
Kobe

- Dementie
- Wilsonbekwaam
- Wilsverklaring

Verworven wilsonbekwaamheid

- Euthanasie o.b.v. wilsverklaring?
 - Spanje: ja
 - België: ja
- Euthanasie bij dementie o.b.v. wilsverklaring?
 - Spanje: ja
 - België: nee

Verworven wilsonbekwaamheid

■ België: uitbreiding wet?

■ Regeerakkoord

- Op een grondige wetenschappelijke basis streven we naar een uitbreiding van de voorafgaande wilsverklaring naar personen met wilsonbekwaamheid omwille van dementie en onderzoeken we onder welke voorwaarden dit haalbaar is. Het kader dat op basis daarvan zal gecreëerd worden, dient voldoende aandacht te besteden aan de bescherming van het de wilsonbekwame persoon en de zorgverleners die deze persoon hun vraag tot euthanasie inwilligt op basis van de voorafgaande verklaring. We blijven inzetten op betere palliatieve zorg voor patiënten met dementie.

■ Voorwaarden actueel verzoek?

- Ondraaglijk lijden

■ Spanje: ja (of louter theoretisch?)

■ Hooggerechtshof Valencia

■ Ondraaglijk lijden?

Samenvatting belangrijkste verschilpunten

Materiële voorwaarden

- **Spanje:**
 - Nationaliteits- en verblijfsvereiste
 - 2x formeel verzoeken
 - Geen minderjarigen
 - Euthanasie bij louter psychisch lijden?
 - Breder toepassingsgebied wilsverklaring

Procedure

- **Spanje:**
 - *A priori* controle
 - Oordeel arts-consulent = bindend
 - Vaste termijnen
 - Beroepsmogelijkheid

Universiteit Antwerpen
Faculteit Rechten

Bedankt voor uw aandacht.

DIELIS, H., 'De Spaanse en Belgische euthanasiewet in vergelijkend perspectief: een balans tussen waardigheid en controle', *T. Gez.* 2025.

AHLEC - Antwerp Health Law and Ethics Chair
Universiteit Antwerpen - Onderzoeksgroep Persoon & Vermogen